

SÈRIE 1

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. [2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne/a haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) En el text Nietzsche descriu la inversió dels valors morals que ell anomena "revolta dels esclaus".
- (ii) Aquesta inversió, diu ell, té el seu origen en la cultura jueva.
- (iii) Aquesta revolta consisteix a fer que el qui abans era considerat com a bo (el noble, poderós), ara passi a ser considerat malvat; i que es passi a considerar com a bons els febles, humils i desposseïts.
- (iv) Aquesta inversió de valors, segons Nietzsche, s'havia imposat i això feia que ja no es percebés.

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne/a haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) En aquest text hi ha una part de l'intent de Mill de provar el principi utilitarista, entès com que la felicitat general és l'únic fi de la conducta.
 - (ii) En la part principal del text, Mill intenta provar que la felicitat general és un fi de la conducta.
 - (iii) Ho fa apel·lant a la idea que el fet que la felicitat és desitjada prova (segons diu ell) que és desitjable i, per tant, que és un fi.
 - (iv) Al final d'aquest text, Mill indica que encara no ha mostrat que la felicitat és EL fi (únic) de la conducta. Li caldria mostrar encara que no hi ha cap altre fi (tot i que semblaria que sí que n'hi ha, atès que la gent desitja també altres coses com ara la virtut).
- L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera mínimament coherent les idees que s'indiquen.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. [1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

- a) «aristocràtica»: que és propi de l'home noble, del poderós.
- b) «transvaloració»: inversió dels valors,
Alternativament: que allò que uns consideraven bo passi a considerar-se pervers, i allò que consideraven dolent passi a considerar-se bo.

Opció B)

- a) «felicitat»: plaer i absència de dolor.
- b) «fi»: allò que ha de guiar l'acció.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.[3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Caracterització de la "moral aristocràtica" i de la "moral dels esclaus".
- (ii) Trets bàsics de la revolta dels esclaus en moralitat. Inversió dels valors "bo" i "dolent". (Paper dels sacerdots en aquesta inversió).
- (iii) Diferències en el rol que té el concepte de *bo* en les dues morals (en la moral aristocràtica el concepte de *bo* és el fonamental i el de *dolent*, derivat; en canvi, en la dels esclaus, el concepte fonamental és el de *pervers* i el de *bo* és derivat).
- (iii) Judaisme i cristianisme com a impulsors de la moral dels esclaus.
- (iv) Explicació de per què ja no "percebem aquesta moral": Nietzsche creu que la "moral dels esclaus" forma part, no sols de la religió cristiana, sinó també de la cultura europea del seu temps.

Opció B) Per obtenir la màxima puntuació cal explicar:

- (A) La prova que la felicitat general és un fi de la conducta per a totes les persones.
- (B) La justificació que tots els altres fins de conducta són, de fet, part de la felicitat.

El punt (A) està explicat en el mateix text de l'examen. Cal que l'alumne/a, però, mostri que l'ha entès explicant-lo amb claredat amb les seves pròpies paraules.

Concretament, en aquesta prova Mill assumeix que:

- (i) *ser desitjable* és el mateix que *ser un fi de la conducta*.

I creu que pot justificar que la felicitat és desitjable a partir d'observar que:

- (iia) Si la felicitat és desitjada aleshores podem concloure que la felicitat és desitjable (igual que del fet que quelcom sigui vist, en podem concloure que allò és visible).
- (iib) Cadascú de fet desitja la seva felicitat i, per tant, la felicitat és desitjada.

Tenim, doncs, que la felicitat és desitjable i, per tant, segons (i), això voldria dir que la felicitat és un fi de la conducta.

(No cal, per suposat, que l'alumne/a expressi l'argument de la forma en què ho fem aquí).

- Pel que fa al punt (B), cal explicar que Mill argumenta que diferents coses que originalment podria ser que es desitgessin només perquè eren mitjans per obtenir la felicitat, acaben convertint-se en part de la felicitat, i, per això, desitjar-les és desitjar la felicitat. Aquest tipus d'explicació s'aplica, en particular, al cas de la virtut.

- Finalment, en referència a (A): Serà meritori (però no és, en absolut, necessari per poder obtenir la màxima puntuació en aquesta pregunta) que l'alumne/a expliqui que, en la seva prova, Mill distingeix entre afirmar que:

(iiia) La felicitat de cadascú és un fi per a aquella persona,
i afirmar que

(iiib) La felicitat general és un fi de la conducta per a totes les persones.

Allò que finalment volem provar és (iiib); i Mill sembla assumir que això se segueix directament a partir de (iiia).

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre. [2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- El grau de comprensió que es demostrï de la tesi a discutir.
- La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

En referència a l'opció (A): Com sempre serà important que l'alumne/a no es limiti només a fer afirmacions (p. ex. "No. Hi ha coses que són bones o dolentes per elles mateixes") sinó que intenti justificar la postura que defensa, tot buscant oferir **raons** i **arguments** a favor d'allò que ell/a creu.

En referència a l'opció (B): serà important i meritori que l'estudiant s'adoni que cal tenir en compte no sols les conseqüències a curt termini sinó també les conseqüències a llarg termini i la felicitat o infelicitat que comportaran.

SÈRIE 5

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. [2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement l'impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) Un dialèctic és qui coneix l'essència de totes les coses
- (ii) Per a conèixer el bé o qualsevol altra cosa cal conèixer-ne l'essència.
- (iii) No es pot ser governant si s'està privat de raó, i si no es té el coneixement més adequat.
- (iii) Per tant, per poder ser governant cal dedicar-se a la disciplina que permet conèixer l'essència de totes les coses, la dialèctica.

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

(i) Què es considera veritat depèn de convencions i costums, i es basa en un ús metafòric i figurat del llenguatge que s'ha oblidat que ho és.

(ii) Les convencions i costums centenaris sobre com s'ha d'aplicar el llenguatge fan que sentim l'obligació moral d'usar-lo d'aquella manera, sense ésser conscients que es tracta només de convencions i costums.

(iii) Es bandeja socialment a qui no s'avé amb aquesta pràctica (el mentider) i s'accepta a qui sí que ho fa.

• L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera mínimament coherent les idees que s'indiquen.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. [1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

a) «bé»: és la principal de les idees, que Plató identifica també amb la bellesa.

b) «opinió»: un grau de coneixement inferior al de la ciència, i que es basa només en les aparences, en els objectes del món sensible.

Opció B)

a) «antropomorfismes»: que reflecteixen la natura humana

Alternativament: formes de parlar que es creuen que descriuen objectivament fets independents de nosaltres, però que de fet el que fan és reflectir allò que nosaltres mateixos els humans hi aportem.

b) «impuls moral envers la veritat»: Sentiment de que es té l'obligació moral d'usar el llenguatge d'una manera que s'avingui amb allò que es pren com a vertader.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.[3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre la afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Els trets bàsics de l'epistemologia de Plató: la distinció entre opinió i ciència
- (ii) Distinció entre aparença i essència de les coses
- (iii) La distinció platònica entre els diferents graus de coneixement, i les seves facultats associades. La dialèctica com elevació des de les aparences a l'essència
- (iv) El bé com a idea suprema i la dialèctica com a mitjà per a conèixer la idea de bé.
- (v) En un estat just cadascú s'ha de dedicar al tipus de tasca que li correspon per la seva naturalesa i formació. Sols poden ser governants els savis, aquells que poden conèixer l'essència de les coses i en particular, la idea del Bé. Tenir aquest coneixement els farà "capaços de preguntar i respondre amb la més gran competència possible".
- (vi) Per això els governants han de seguir la dialèctica.

Opció B) La màxima puntuació requerirà:

- (i) Explicar la concepció de la veritat de Nietzsche a "Sobre veritat i mentida en sentit extramoral", com a construcció antropomòrfica. Això requeriria parlar de:
 - (ia) Diferents estadis en la formació de conceptes que farien, segons Nietzsche, que no tinguessin connexió amb una realitat en si, per l'existència d'un seguit de salts, o passos sense una justificació epistèmica que fan passar d'una esfera a una altra amb la que no hi ha connexió: els impulsos nerviosos donen lloc a imatges (esferes diferents), les imatges es vinculen convencionalment amb sons (de nou, esferes diferents). Finalment, els conceptes consisteixen en agrupar i tractar com igual, allò que és diferent.
 - (ib) Els conceptes no tenen connexió amb la realitat, segons Nietzsche les suposades veritats no són més que metàfores (un producte de la creativitat humana que no es correspon amb allò sobre el que hauria de ser), que s'ha oblidat que ho són.
 - (ic) El llenguatge té una funció social. Anomenem veritat a emprar les metàfores que socialment es senyalen com acceptables, i que permeten el manteniment de les relacions socials.
- (ii) Connectar l'explicació anterior amb la frase específica del text:
 - (iia) el mentider és aquell que no segueix les convencions socials i els costums sobre com aplicar el llenguatge.
 - (iib) A qui fa això se'ls bandeja i censura socialment, mentre que s'aprova i s'afavoreix socialment a qui segueix, sense oposar-s'hi, les convencions i costums sobre la veritat.
 - (iic) Això explica que s'instauri en les diferents persones l'impuls a usar el llenguatge d'acord amb les convencions sobre la veritat.
- (iii) Serà meritori (però no és en absolut necessari per a tenir la màxima puntuació) posar en connexió les idees de Nietzsche sobre el caràcter antropomòrfic de la veritat, amb el seu contrast a "Sobre veritat i mentida" entre l'home racional que viu subjecte al

guiatge de les construccions conceptuals, i l'home intuïtiu que se n'allibera i es guia per les intuïcions.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre. [2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- El grau de comprensió que es demostrï de la tesi a discutir.
- La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

En referència a l'opció B): l'afirmació que es demana avaluar sembla que és clarament falsa: en la situació que se'ns demana que considerem, la veritat de "els cavalls tenen quatre cues" no dependria **només** del que signifiquen les paraules, sinó també, essencialment, de com són els cavalls. Per tant, en principi és difícil que un estudiant pugui tenir una bona puntuació en aquesta pregunta si es mostra d'acord de forma global i sense matisos amb tota l'afirmació. Tot i així, el corrector ha d'avaluar cada cas de forma individual i veure si l'estudiant és capaç d'aportar arguments, encara que puguin ser limitats, a favor de la seva postura.